

Finansutskottets betänkande 2024/25:FiU30

Årsredovisning för staten 2024

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse och Riksrevisionens redogörelse till handlingarna.

Utskottet har tagit del av årsredovisningen för staten 2024 och Riksrevisionens granskning av redovisningen. Årsredovisningen för staten ger riksdagen en möjlighet att följa upp och kontrollera de beslut som riksdagen har fattat om statens budget och är ett viktigt komplement till budgetpropositionen. Utskottet anser att regeringen i årsredovisningen för staten 2024 har förklarat de väsentliga skillnaderna mellan budgeterade belopp och utfall.

Behandlade förslag

Skrivelse 2024/25:101 Årsredovisning för staten 2024.

Redogörelse 2024/25:RR4 Riksrevisionens redogörelse för granskningen av Årsredovisning för staten 2024.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

 Ärendet och dess beredning.....4

 Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....4

Utskottets överväganden.....5

 Årsredovisning för staten 2024.....5

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag21

 Skrivelse 2024/25:101.....21

 Redogörelse 2024/25:RR421

Tabeller

Tabell 1 Den offentliga sektorns finansiella sparande6

Tabell 2 Finansiellt sparande i offentlig sektor, indikatorer för
avstämning mot målet för den offentliga sektorns finansiella sparande6

Tabell 3 Tekniska justeringar av utgiftstakets nivå.....8

Tabell 4 Utfallet för statens budget 2023 och 20249

Tabell 5 Utgifter som skiljer sig mer än 2 miljarder kronor från
statens budget 2024..... 10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Årsredovisning för staten 2024

Riksdagen lägger skrivelse 2024/25:101 och redogörelse 2024/25:RR4 till handlingarna.

Stockholm den 5 juni 2025

På finansutskottets vägnar

Edward Riedl

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Edward Riedl (M), Oscar Sjöstedt (SD), Gunilla Carlsson (S), Dennis Dioukarev (SD), Björn Wiechel (S), Jan Ericson (M), Ingela Nylund Watz (S), Charlotte Quensel (SD), Ida Drougge (M), Ida Gabrielsson (V), Martin Ådahl (C), David Perez (SD), Janine Alm Ericson (MP), Peder Björk (S), Joakim Sandell (S), Yusuf Aydin (KD) och Anders Ekegren (L).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen ska varje år senast den 15 april efter budgetåret lämna en årsredovisning för staten. Detta regleras i 10 kap. 5 § budgetlagen (2011:203). I 6 § samma lag finns bestämmelser om vad årsredovisningen för staten ska innehålla. Skrivelsen Årsredovisning för staten 2024 (skr. 2024/25:101) överlämnades till riksdagen den 15 april 2025. Riksrevisionen ska enligt 3 § lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet granska årsredovisningen för staten. Den 16 april 2025 överlämnades redogörelsen om Riksrevisionens granskning av Årsredovisning för staten 2024 till riksdagen (redog. 2024/25:RR4). Inga motioner har väckts med anledning av skrivelsen eller redogörelsen. En förteckning över behandlade förslag finns i bilagan. Samtliga utskott har fått tillfälle att yttra sig men inget utskott har valt att göra det.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för det ekonomiska utfallet för staten 2024. Redogörelsen omfattar följande delar:

- uppföljning av de budgetpolitiska målen
- utfallet för statens budget
- resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys
- utvecklingen av statsskulden
- redovisning och riskanalys av statliga garantier och utlåning
- nationellt intygande samt avgifter till och bidrag från EU.

I skrivelsen redovisar regeringen också vilka myndigheter som i revisionen av årsredovisningarna för 2024 fått en modifierad revisionsberättelse från Riksrevisionen och skälen för detta. Regeringen redovisar även Riksrevisionens granskningsrapporter från effektivitetsrevisionen under året tillsammans med de åtgärder som regeringen vidtagit med anledning av dessa rapporter.

Utskottets överväganden

Årsredovisning för staten 2024

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelsen och redogörelsen till handlingarna.

Skrivelsen

Enligt regeringen har årsredovisningen för staten 2024 upprättats i enlighet med bestämmelserna i budgetlagen (2011:203) och enligt god redovisnings-sed. Regeringen bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rätt-visande bild av det ekonomiska resultatet och ställningen samt förvaltningen av statens tillgångar.

Uppföljning av de budgetpolitiska målen

Uppföljningen av de budgetpolitiska målen i årsredovisningen för staten omfattar dels uppföljningen av målet för den offentliga sektorns finansiella sparande (överskottsmålet), dels uppföljningen av utgiftstaket för staten.

Den offentliga sektorns finansiella sparande

Den offentliga sektorn redovisade 2024 ett finansiellt sparande som uppgick till ca –96 miljarder kronor eller –1,5 procent av BNP. I förhållande till 2023 försvagades det finansiella sparandet med ca 47 miljarder kronor eller ca 0,7 procent av BNP. I prognosen i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1) beräknades sparandet till –44 miljarder kronor eller –0,7 procent av BNP. Det finansiella sparandet blev därmed ca 52 miljarder kronor lägre än prognostiserat i budgetpropositionen för 2024 och avvikelsen beror på att utgifterna underskattades. Samtidigt blev inkomsterna från skatter samman-taget högre än förväntat. Det rör i första hand kapitalskatt, medan inkomster från mervärdesskatt i stället överskattades.

Utgifterna i staten underskattades med närmare 50 miljarder kronor. Det rör i huvudsak förändringar som tillkommit efter propositioner om ändringar i statens budget. Även utgifterna i kommunsektorn underskattades. Avvikelsen rör utgifter för investeringar och konsumtion. En betydande del beror på en fortsatt snabb prisutveckling som medförde att utgifterna för pensioner och investeringar blev högre än förväntat.

Tabell 1 Den offentliga sektorns finansiella sparande

Miljarder kronor om inte annat anges

	BP 2024	Utfall 2024	Utfall-BP 2024	Utfall 2023
Inkomster	3 025	3 052	27	2 955
Skatter och avgifter	2 624	2 635	11	2 557
Kapitalinkomster	97	98	1	89
Övriga inkomster	304	319	15	308
Utgifter	3 070	3 148	79	3 003
Transfereringar	1 028	1 034	6	993
Konsumtion	1 673	1 698	25	1 628
Räntor ¹	50	55	5	56
Investeringar m.m. ²	318	361	43	326
Finansiellt sparande	-44	-96	-52	-49
procent av BNP	-0,7	-1,5	-0,8	-0,8
Stat	-33	-71	-38	-4
Ålderspensionssystem	26	29	3	16
Kommunsektorn	-38	-54	-16	-60

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive kapitalavkastning på pensionsrätter.

² Inklusive ofördelade utgifter.

Källa: Årsredovisning för staten 2024.

De förändringar som tillkommit på ändringsbudgetar beräknas ha medfört att statens och den offentliga sektorns utgifter blev ca 40 miljarder kronor högre än beräknat i budgetpropositionen för 2024. Det rör framför allt kapitaltillskottet till Riksbanken på 25 miljarder kronor samt stöd till Ukraina på 14,5 miljarder kronor.

Tabell 2 Finansiellt sparande i offentlig sektor, indikatorer för avstämning mot målet för den offentliga sektorns finansiella sparande

Procent av BNP om inte annat anges

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Finansiellt sparande	1,3	0,7	0,4	-3,2	-0,2	1,0	-0,8	-1,5
varav staten	1,3	1,3	-2,9	-0,6	0,4	-0,1	-1,1	1,3
varav ålderspensions-systemet	0,1	0,2	-0,2	0,0	0,4	0,3	0,5	0,1
varav kommunala sektorn	-0,8	-1,0	-0,1	0,5	0,3	-1,0	-0,8	-0,8
Bakåtblickande åttårsnitt	-0,4	-0,3	-0,2	-0,5	-0,3	0,1	0,0	-0,3
Strukturellt sparande¹	0,2	-0,2	0,1	-0,9	0,1	0,8	-0,3	-0,3

¹ Procent av potentiell BNP. Strukturellt sparande är justerat för BNP-gap, arbetslöshetsgap, skattebasernas sammansättning och engångseffekter, se tabell 9.2 i 2025 års ekonomiska vårproposition. Till följd av den höga inflationen har regeringen även valt att justera prisseffekten vid beräkningen av BNP-gap.

Källa: Årsredovisning för staten 2024.

Utgiftstaket

Den statliga budgetprocessen kännetecknas av ett medelfristigt uppifrån-och-ned-perspektiv. Utgiftstaket är den övergripande restriktionen som i termer av totala utgifter begränsar budgetprocessen från det att utgiftstaket fastställs till dess att budgetåret är slut. Därmed understryks behovet av prioriteringar mellan olika utgifter. Det medelfristiga perspektivet skapar dessutom förutsättningar för att undvika att tillfälligt höga inkomster, t.ex. på grund av en god konjunktur, används för att finansiera permanent högre utgifter. I och med detta begränsas också möjligheterna att bedriva en destabiliserande (procyklisk) finanspolitik på budgetens utgiftssida. Utgiftstaket infördes 1997 och de fastställda utgiftstaken har aldrig överskridits. Utgiftstaket är ett viktigt budgetpolitiskt åtagande som främjar budgetdisciplinen och stärker trovärdigheten i den ekonomiska politiken. Utgiftstaket kan användas som ett verktyg för att uppnå överskottsmålet och långsiktigt hållbara offentliga finanser.

Utgångspunkten är att de nivåer på utgiftstaket som riksdagen har beslutat om inte ska ändras till följd av andra orsaker än s.k. tekniska justeringar eller till följd av en ändrad inriktning på finanspolitiken efter att en ny regering tillträtt. Det finns dock inte några formella hinder för riksdagen att besluta om att ändra en tidigare fastställd nivå på utgiftstaket. Nivån kan exempelvis ändras om finanspolitiken behöver anpassas till betydande nya yttre förutsättningar, men detta bör endast ske i väldigt speciella undantagssituationer. I budgetpropositionen för 2023 föreslogs en höjning av utgiftstakets nivå för 2024 med 148 miljarder kronor med anledning av den ändrade finanspolitiska inriktning som den nya regeringen föreslog.

De takbegränsade utgifterna är summan av utgifterna inom utgiftsområdena 1–25 och 27 samt utgifterna i ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. De utgörs av faktiskt förbrukade anslagsmedel, vilket innebär att även myndigheternas utnyttjande av anslagssparande och anslagskredit ingår. De takbegränsade utgifterna omfattar därmed större delen av utgifterna i staten och ålderspensionssystemet. Utrymmet mellan utgiftstaket och de faktiska beräknade takbegränsade utgifterna kallas budgeteringsmarginalen.

Enligt utfallet för statens budget 2024 uppgick de takbegränsade utgifterna till 1 686 miljarder kronor. Därmed underskreds det slutligt fastställda utgiftstaket med en marginal på 61 miljarder kronor.

Utgiftstakets ursprungliga nivå för 2024 fastställdes av riksdagen i december 2021 till 1 595 miljarder kronor. Därefter har utgiftstakets nivå justerats av tekniska och finanspolitiska skäl.

Tekniska justeringar syftar till att utgiftstaket ska utgöra en lika stram begränsning för de offentliga utgifterna efter justeringen som före de förändringar som motiverar justeringen. För att motivera en teknisk justering av utgiftstaket ska den förändring som ger upphov till justeringen inte ha samma nettoeffekt på den konsoliderade offentliga sektorns utgifter eller det offentliga finansiella sparandet som på de takbegränsade utgifterna. Sedan utgiftstaket infördes 1997 har nivåerna justerats regelbundet. Tekniska

justeringar föreslås i budgetpropositionen, och enligt praxis avrundas de årsvisa justeringarna till hela miljarder kronor.

Sammantaget har utgiftstakets nivå för 2024 höjts med 4 miljarder kronor till följd av tekniska justeringar. Flera av dessa tekniska justeringar hänförs till budgetförändringar som motiverat justeringar av statsbidragen till kommuner och regioner. Både mer gynnsamma skatteregler för reseavdrag och förstärkningen av det förhöjda grundavdraget har lett till att kommunernas och regionernas skatteintäkter försämrats, vilket motiverat en höjning av statsbidraget till kommunsektorn i motsvarande utsträckning. Detta har medfört en teknisk justering av utgiftstaket.

Tabell 3 Tekniska justeringar av utgiftstakets nivå

Miljarder kronor

	2024
Ursprunglig fastställd nivå på utgiftstaket i budgetpropositionen för 2022	1 595
Tekniska justeringar i budgetpropositionen för 2023	
Reglering kommunalekonomisk utjämning: ändrade skatteregler för reseavdrag	1,80
Nivåhöjning utjämningsbidrag för LSS-kostnader	0,64
Reglering kommunalekonomisk utjämning: sänkt utjämningsbelopp Sverige–Danmark	–0,15
Finanspolitiskt motiverad ändring i budgetpropositionen för 2023	
Förändrad inriktning på finanspolitiken efter riksdagsval	148
Ny nivå i budgetpropositionen för 2023	1 745
Tekniska justeringar i budgetpropositionen för 2024	
Förstärkning av det förhöjda grundavdraget	2,11
Nivåhöjning utjämningsbidrag för LSS-kostnader	0,37
Reglering kommunalekonomisk utjämning: sänkt utjämningsbelopp Sverige–Danmark	0,06
Höjd jämförelseränta vid ränteförmån	–0,11
Ny nivå i budgetpropositionen för 2024	1 747
Tekniska justeringar i budgetpropositionen för 2025	
Nivåhöjning utjämningsbidrag för LSS-kostnader	0,1
Ny nivå i budgetpropositionen för 2025	1 747
Slutligt utgiftstak	1 747

Källa: Årsredovisning för staten 2024.

Utöver de tekniska justeringarna har utgiftstakets nivå för 2024 även ändrats av finanspolitiskt motiverade skäl. Ändringen motiverades av den förändring av finanspolitikens inriktning som regeringen föreslog efter riksdagsvalet 2022. Finanspolitiskt motiverade ändringar av utgiftstakets nivå medför, till skillnad från tekniska justeringar, en reell förändring av utgiftstakets begränsande effekt på de takbegränsade utgifterna.

Utfallet för statens budget 2024

I årsredovisningen för staten redovisas utfallet för statens budget och övriga finansiella befogenheter som regeringen har fått från riksdagen.

Saldot i statens budget 2024

Med statens budget menas den ursprungliga riksdagsbeslutade budgeten för 2024 (bet. 2023/24:FiU1). Med totalt anvisade medel menas däremot summan av både statens ursprungliga budget och de beslut om ändringar i budgeten som riksdagen har fattat under året. Under 2024 fattade riksdagen, vid sidan av besluten om de ordinarie vår- och höständringsbudgetarna, beslut om extra ändringar i statens budget vid fyra tillfällen. I bilaga 3 till skrivelsen specificeras samtliga ändringsbudgetar som påverkar anslagen i statens budget.

Saldot i statens budget blev ett underskott på 104 miljarder kronor 2024, se tabell 4 nedan. Statens lånebehov ökade därmed med motsvarande belopp. I budgeten beräknades saldot bli ett underskott på 7 miljarder kronor. Saldot blev därmed 97 miljarder kronor lägre än beräknat. Inkomsterna blev knappt 52 miljarder kronor lägre och utgifterna blev knappt 46 miljarder kronor högre än vad som beräknades i statens budget.

Inkomsterna i statens budget beräknades uppgå till 1 324 miljarder kronor. Utfallet blev nästan 1 273 miljarder kronor, vilket är knappt 52 miljarder kronor lägre än beräknat. Skatteinkomsterna för staten blev knappt 14 miljarder kronor lägre än beräknat och övriga inkomster blev 38 miljarder kronor lägre. Att övriga inkomster blev lägre beror främst på att Sverige inte tog emot några bidrag från faciliteten för återhämtning och resiliens under 2024.

Utgifterna i statens budget uppgick till 1 377 miljarder kronor. Det är 46 miljarder kronor (3,5 procent) högre än vad som anvisades i den ursprungliga budgeten men nästan 23 miljarder kronor (1,6 procent) lägre än totalt anvisat. Inom 6 av de 27 utgiftsområdena blev utgifterna mer än 2 miljarder kronor högre än vad som anvisades i statens budget. För 6 av utgiftsområdena blev utfallet mer än 2 miljarder kronor lägre än vad som anvisades i den ursprungliga budgeten.

Tabell 4 Utfallet för statens budget 2023 och 2024

Miljoner kronor

	Utfall 2024	Utfall 2023	Skillnad mot 2023
Totala inkomster	1 272 749	1 242 911	29 838
Statens skatteinkomster	1 331 399	1 318 031	13 368
Övriga inkomster	-58 650	-75 119	16 469
Totala utgifter m.m.	1 377 021	1 223 848	153 174
Utgiftsområden exkl. statsskuldsräntor m.m.	1 319 453	1 214 077	105 376
Statsskuldsräntor m.m.	45 198	31 626	13 572
Riksgäldskontorets nettoutlåning	-1 973	-11 473	9 500
Kassamässig korrigering	14 343	-10 383	24 727
Budgetsaldo	-104 272	19 064	-123 336

Källa: Årsredovisning för staten 2024.

Statens skatteinkomster ökade med 13 miljarder kronor och övriga inkomster med drygt 16 miljarder kronor. Enligt regeringen beror ökningen av övriga inkomster främst på att avräkningen av s.k. flaskhalsintäkter skett i mycket begränsad omfattning under 2024. Utgifterna ökade med 153 miljarder kronor mellan 2023 och 2024. Utgifterna inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap ökade med 32 miljarder kronor. Enligt regeringen beror det framför allt på uppbyggnaden av den svenska försvarsförmågan men även på förstärkt stöd till Ukraina.

I tabell 5 nedan redovisas de utgifter där det är mer än 2 miljarder kronor i skillnad mellan statens budget och utfallet.

Tabell 5 Utgifter som skiljer sig mer än 2 miljarder kronor från statens budget 2024

Miljoner kronor

Utgiftsområde		Statens budget	Ändrings-budget	Utfall	Utfall - statens budget
4	Rättsväsendet	76 028	2 747	78 298	2 270
6	Försvar och samhällets krisberedskap	126 060	6 742	128 177	2 117
8	Migration	13 808	–56	11 765	–2 043
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	110 258	8 194	116 049	5 791
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	116 907	8 843	120 096	3 189
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	60 310	3 943	63 565	3 254
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	106 071	1 265	102 877	–3 193
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	92 059	1 481	88 531	–3 528
15	Studiestöd	30 545	59	28 039	–2 507
20	Klimat, miljö och natur	19 307	316	14 587	–4 720
23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	23 973	452	21 554	–2 419
26	Statsskuldsräntor m.m.	20 455	27 867	45 198	24 743
	Riksgäldskontorets nettoutlåning	–5 045		–1 973	3 072
	Kassamässig korrigering	371		14 343	13 972
	Övriga utgifter	540 020	6 830	545 915	5 894
Summa utgifter m.m. i statens budget		1 331 129	68 682	1 377 021	45 892

Källa: Årsredovisning för staten 2024.

Överskridanden 2024

Enligt 3 kap. 8 § budgetlagen får ett anslag tillfälligt överskridas genom att en kredit, motsvarande högst 10 procent av det anvisade anslaget (anslagskredit), tas i anspråk. Året därpå ska tillgängliga medel reduceras med ett belopp som motsvarar den utnyttjade anslagskrediten. Med riksdagens bemyndigande får regeringen även besluta att ett anslag får överskridas om det är nödvändigt för att täcka särskilda utgifter i en verksamhet, s.k. medgivna överskridanden.

Utgifterna ska inte ha varit kända när anslaget anvisades. Regeringen får även fatta beslut om att överskrida ett anslag för att uppfylla ett riksdagsbeslutat ändamål med anslaget.

Regeringen beslutade om fyra medgivna överskridanden för 2024. Medgivandena avsåg utgiftsområde 2 anslaget 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter, utgiftsområde 5 anslaget 1:4 Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet, utgiftsområde 14 anslaget 1:12 Bidrag till lönegarantiersättning och utgiftsområde 18 anslaget 2:4 Åtgärder på konsumentområdet.

Bemyndiganden

Förutom anslagsutfallen redovisas, per utgiftsområde, hur regeringen har utnyttjat beställningsbemyndiganden samt bemyndiganden för statlig utlåning, garantier, inomstatliga lån och övriga kontokrediter. Av redovisningen framgår även hur bemyndiganden att lämna kapitaltillskott till bolag eller utvecklingsbanker har utnyttjats. Flertalet av bemyndigandena utgörs av årliga bemyndiganden som riksdagen lämnar i samband med besluten om statens budget och om ändringar i denna. I redovisningen hänvisas inte till riksdagsbeslutet i de fall ett bemyndigande har lämnats i samband med besluten om statens budget för 2024 eller i beslut om ändring i budgeten för detta år. Om däremot ett bemyndigande har lämnats före 2024 görs en hänvisning till det aktuella riksdagsbeslutet. En redovisning av samtliga beställningsbemyndiganden finns i bilaga 4 till skrivelsen.

Det totala bemyndigandebeloppet på beställningsbemyndiganden för 2024 var 836 miljarder kronor och de utestående åtagandena den 31 december 2024 uppgick till 595 miljarder kronor. De totala utestående åtagandena blev alltså 241 miljarder kronor lägre än det totala bemyndigandebeloppet. De högsta bemyndigandebeloppen avsåg utgiftsområdena 6 Försvar och samhällets krisberedskap, 7 Internationellt bistånd och 22 Kommunikationer. De största skillnaderna mellan bemyndigandebelopp och utestående åtaganden i termer av belopp fanns vid utgången av 2024 inom utgiftsområdena 6 Försvar och samhällets krisberedskap, 7 Internationellt bistånd, 20 Klimat, miljö och natur och 22 Kommunikationer.

Revisionen av myndigheternas årsredovisningar 2024

I Årsredovisning för staten 2024 redovisas en sammanställning över de myndigheter som fått en modifierad revisionsberättelse från Riksrevisionen i samband med den årliga revisionen. Vid denna revision har Riksrevisionen granskat 221 myndigheters årsredovisningar för 2024 och lämnat en revisionsberättelse med reservation för 25 myndigheter. En revisionsberättelse med reservation lämnas när Riksrevisionen drar slutsatsen att det finns väsentliga fel men att dessa inte är genomgripande för årsredovisningen eller när Riksrevisionen inte kunnat hämta in tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis men bedömer att de möjliga felen inte är genomgripande.

De aktuella myndigheterna är Barnombudsmannen, Försvarets materielverk, Högskolan Dalarna, Karolinska institutet, Konstfack, Kungliga biblioteket, Kungliga Tekniska högskolan, Lantmäteriet, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Malmö universitet, Migrationsverket, Moderna museet, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, Naturhistoriska riksmuseet, Riksarkivet, Rymdstyrelsen, Skatteverket, Socialstyrelsen, Spelinspektionen, Statens historiska museer, Statens jordbruksverk, Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) och Umeå universitet.

Bland reservationerna avsåg 19 identifierade fel inom avgiftsfinansierad verksamhet.

En av de granskade myndigheterna har en fått revisionsberättelse med upplysning. En upplysning är ingen kritik från revisorn utan ska i stället ses som en läsanvisning som lämnas för att uppmärksamma ett eller flera förhållanden i årsredovisningen.

Resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys

Resultat- och balansräkningen samt finansieringsanalysen omfattar statens samtliga intäkter och kostnader, tillgångar och skulder samt betalningar som påverkar statens nettoupplåning. Statens andel av Riksbankens grundfond och reservfond ses i detta sammanhang som en tillgång hos staten.

Intäkter och kostnader, tillgångar och skulder samt betalningar som redovisas av Riksbanken och AP-fonderna omfattas inte av resultat- och balansräkningen eller finansieringsanalysen. Inte heller ingår premiepensionssystemets tillgångar och skulder med dess avkastning. Konsolidering innebär att myndigheternas resultat- och balansräkningar slås samman efter det att interna mellanhavanden i form av fordringar, skulder, intäkter och kostnader mellan myndigheterna eliminerats. I konsolideringsarbetet ingår även andra moment som påverkar årsredovisningen som helhet. Finansieringsanalysen upprättas därefter med den konsoliderade resultat- och balansräkningen som underlag. I avsnitt 4.1 i skrivelsen redogörs för de redovisningsprinciper som använts.

Resultaträkningen för 2024 visade ett överskott om 35 miljarder kronor. Det är 9 miljarder kronor lägre än 2023 då överskottet uppgick till 44 miljarder kronor. Intäkterna av avgifter och andra ersättningar minskade med 3 miljarder kronor och uppgick till 80 miljarder kronor. Statens skatteintäkter motsvarar 91 procent av statens totala intäkter (inklusive finansiella intäkter) och uppgick till 1 666 miljarder kronor, en ökning med 17 miljarder kronor (1 procent) jämfört med 2023.

Kostnader för totala transfereringar m.m. ökade med totalt 40 miljarder kronor till 1 427 miljarder kronor. Ökningen om 28 miljarder kronor i fråga om transfereringar till hushåll förklaras främst av ökade pensioner och andra ersättningar vid ålderdom men även bl.a. ökade sjukpenningkostnader och transfereringar inom arbetsmarknadsområdet. Samtidigt bortföll i allt väsentligt kostnaden för elstöd till hushåll. Transfereringar till företag

minskade med 14 miljarder kronor. Det är främst en effekt av att kompensation för höga elpriser till företag bortföll med 17 miljarder kronor jämfört med 2023. Gårdsstöd, landsbygdsåtgärder m.m. ökade med drygt 2 miljarder kronor, medan investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder minskade med nästan 2 miljarder kronor. Transfereringar till kommuner och regioner som ökade med 25 miljarder kronor avser främst en allmän ökning av bidragen till sektorn med 17 miljarder kronor. Bidrag till folkhälsa och sjukvård ökade med nästan 4 miljarder kronor och även bidrag för läkemedelsförmånerna m.m. ökade med knappt 3 miljarder kronor. Transfereringar till utlandet ökade något med 3 miljarder kronor. Kostnaden för Sidas bistånd och andra internationella bidrag ökade med drygt 2 miljarder kronor liksom Försvarsmaktens internationella insatser som ökade med 2 miljarder kronor. Det avser bl.a. finansiellt stöd till Ukraina samt avgifter och bidrag som följer av Sveriges medlemskap i Nato. Däremot minskade den BNI-baserade avgiften till EU med ca 3 miljarder kronor.

Avsättning till statens fonder uppgick till 16 miljarder kronor, vilket var en minskning med 2 miljarder kronor jämfört med 2023. Det är främst avsättningen till Kärnavfallsfonden som minskat på grund av lägre orealiserade värdeförändringar.

Kostnader för statens egen verksamhet ökade med 17 miljarder kronor till 401 miljarder kronor. Ökningen avser främst kostnader för personal som ökade med 14 miljarder kronor och uppgick till 203 miljarder kronor. Lönekostnader inklusive lagstadgade arbetsgivaravgifter ökade med 13 miljarder kronor. Polismyndighetens, Försvarsmaktens och Kriminalvårdens lönekostnader ökade mest som en följd av respektive myndighets fortsatta tillväxt. Statens pensionskostnader ökade med 4 miljarder kronor.

Resultatet från andelar i hel- och delägda företag uppgick till 66 miljarder kronor, vilket motsvarar en ökning med 31 miljarder kronor. Vattenfall AB bidrog med 32 miljarder kronor i resultatandelar där bl.a. vinster vid försäljning av två vindkraftsprojekt bidrog till det positiva resultatet. Sveaskog AB bidrog med 8 miljarder kronor, Specialfastigheter Sverige AB med 5 miljarder kronor och Telia Company AB med 3 miljarder kronor. LKAB uppvisade ett minskat resultat om 6 miljarder kronor jämfört med 2023 på grund av bl.a. lägre järnmalmpriser och lägre produktion.

Summa finansiella poster uppgick till -4 miljarder kronor, vilket var en förbättring med 9 miljarder kronor jämfört med föregående år. Den positiva förändringen av finansnettot förklaras främst av minskad nettokostnad för statsskulden på grund av bl.a. lägre inflation men även högre övriga finansiella intäkter till följd av högre räntor i skattekontosystemet och för studielån.

I balansräkningen redovisas värdet av statens samtliga tillgångar, kapital och skulder per den 31 december 2024.

Statens nettoförmögenhet uppgick till 330 miljarder kronor vid utgången av 2024. Det är en fördubbling av värdet jämfört med föregående år, en ökning med 169 miljarder kronor. Den största faktorn är omvärdering av avsättningen

för tjänstepensionsåtaganden i statens balansräkning, se posten Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser nedan. Utöver överskottet i resultaträkningen om 35 miljarder kronor påverkas ökningen också av förändringar i statens andelar i hel- och delägda företag samt statens kapitaltillskott till Riksbanken.

Finansieringsanalysen visar statens betalningar fördelade på avsnitten statens verksamhet, investeringar, utlåning och finansiella aktiviteter. Finansieringsanalysen visar även förändringen av, och respektive avsnitts påverkan på, statens nettoupplåning under redovisningsperioden. Statens nettoupplåning definieras som förändringen av statsskulden justerad för orealiserade valutakursförändringar. Uppgifterna i finansieringsanalysen har hämtats från resultat- och balansräkningarna samt från den information som myndigheterna rapporterat in till statsredovisningssystemet eller från myndigheternas årsredovisningar med eventuella kompletteringar. Finansieringsanalysens saldo visade ett negativt utfall på 105 miljarder kronor 2024, vilket gav upphov till en ökad statsskuld.

Utvecklingen av statsskulden

Statens budget visade ett underskott på 104 miljarder kronor 2024. Det innebär att budgetsaldot försvagades med 123 miljarder kronor jämfört med 2023, då budgeten visade ett överskott på 19 miljarder kronor. Under 2023 förbättrades budgetsaldot med nästan 64 miljarder kronor när Riksbanken återbetalade de lån som den hade tagit i Riksgäldskontoret för att förstärka valutareserven. Budgetunderskottet 2024 förklaras framför allt av stora utgiftsökningar, bl.a. ökade anslag till försvaret samt högre utgifter för statsbidrag till kommunerna och för rättsväsendet. Dessutom tillförde staten ett kapitaltillskott till Riksbanken på 25 miljarder kronor.

Den konsoliderade statsskulden ökade från 970 miljarder kronor 2023 till 1 077 miljarder kronor 2024, dvs. med 107 miljarder kronor. Skillnaden mellan budgetunderskottet och ökningen av statsskulden 2024 beror främst på förändringar av kortfristiga placeringar i Riksgäldskontorets likviditetsförvaltning och förändringar av inomstatliga innehav av statspapper samt affärsdagsredovisningen. Förändringar av kortfristiga placeringar påverkar statsskulden, men inte budgetsaldot. Inomstatliga köp och försäljningar av statspapper påverkar budgetsaldot men elimineras när den konsoliderade statsskulden fastställs.

Den statsskuld som redovisas i årsredovisningen för staten är konsoliderad och skiljer sig från den statsskuld som Riksgäldskontoret redovisar, som är okonsoliderad. Skillnaden utgörs av elimineringar av myndigheters innehav av svenska statspapper. Vissa myndigheter som hanterar medel avsatta för ändamål vid sidan av statens budget har rätt att placera på den svenska statspappersmarknaden. Dessa tillgångar räknas bort vid beräkningen av den konsoliderade statsskulden.

Elimineringen av statliga myndigheters innehav av statspapper i balansräkningen i årsredovisningen för staten uppgick till 74,6 miljarder kronor 2024

(se tabell 5.1). Nästan hela beloppet avser Insättningsgarantifondens och Kärnavfallsfondens innehav. Övriga myndigheters innehav var knappt 0,1 miljarder kronor. Pensionsmyndighetens innehav av statspapper för premiepensionssystemet elimineras inte vid beräkning av den konsoliderade statsskulden, eftersom dessa tillgångar inte ingår i den konsoliderade balansräkningen för staten. Sammantaget innebär detta att den okonsoliderade statsskulden som Riksgäldskontoret redovisar var 74,6 miljarder kronor högre än vad som redovisas i balansräkningen för staten.

Utgifterna för statsskuldräntor m.m. uppgick till 20,1 miljarder kronor, jämfört med 31,6 miljarder kronor 2023. Beloppen i statens budget redovisas enligt utgiftsmässiga principer och är nettot av inkomster och utgifter i upplåningsverksamheten. Enligt regeringen är dock den utgiftsmässiga redovisningen bristfällig när det gäller att beskriva statsskuldens kostnader. Exempelvis har valet av upplåningsteknik stor påverkan på anslagsbelastningen ett visst år. En kostnadsmässig redovisning, där samtliga kostnader och intäkter hänförliga till året tas med, ger därför en bättre bild av hur räntekostnaderna utvecklas över tiden. I resultaträkningen för staten redovisas räntor enligt kostnadsmässiga principer efter eliminering av räntor till eller från statliga myndigheter. I kostnaderna ingår även en omvärdering av skulden i utländsk valuta.

Redovisning och riskanalys av statliga garantier och utlåning

Statliga garantier

Statens garantiportfölj ökade med ca 146 miljarder kronor under 2024 och uppgick vid årsskiftet till 2 974 miljarder kronor, jämfört med 2 828 miljarder kronor 2023. Näst efter insättningsgarantin (2 375 miljarder kronor per den 31 december 2023) utgjordes de största åtagandena av kreditgarantier (361 miljarder kronor) och garantier om tillförsel av kapital (233 miljarder kronor). Pensionsgarantier uppgick till 5,5 miljarder kronor. I det ovanstående beloppet för statens garantiportfölj ingår inte investerarskyddet, eftersom åtagandet inte kan beloppsbestämmas. Utöver redan utfärdade garantier finns det utfästelser om nya garantier på knappt 71 miljarder kronor. De redovisade utfästelserna omfattar endast bundna utfästelser och består till stor del av exportkreditgarantier.

Garantierna hanteras av fyra myndigheter: Boverket, Exportkreditnämnden (EKN), Riksgäldskontoret och Sida. Garantikapital till internationella finansiella institutioner, Europeiska investeringsbankens garantifond för stöd till företag samt Europeiska unionens sysselsättningsfond SURE (Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency) hanteras av Regeringskansliet men redovisas av Riksgäldskontoret. Garantikapitalet till Eurofima och två kapitaltäckningsgarantier redovisas av Trafikverket. Svenska statens garanti till Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken för dess kompletterande lån till Ukraina respektive garanti till EU för makrofinansiellt stöd till Ukraina förvaltas av Sida.

De totala avsättningarna för garantiförluster, i den del av statens garantiportfölj som värderas enligt garantimodellen, uppgick till 15 miljarder kronor och ligger i paritet med föregående år. Riksgäldskontorets och Boverkets avsättningar i relation till utfärdade garantier ökade under året, medan EKN:s och Sidas avsättningar i relation till utfärdade garantier minskade. Avsättningsbehovet påverkas dels av åtagandenas omfattning och sammantagna kreditrisk, dels av ränte- och valutakursförändringar m.m.

Posterna Avgifter, Skadeutbetalningar och Återvinningar har i olika grad påverkan på lånebehovet. Flöden i den del av garantiverksamheten som enbart har tillgångar i form av konton i Riksgäldskontoret, eller finansiering genom anslag, påverkar direkt statens lånebehov. Däremot har flöden i den del av garantiverksamheten som har tillgångar i form av utomstatliga placeringar inte någon påverkan på lånebehovet. En analys av flödena pekar på att nettoflödet i garantiverksamheten totalt sett innebar att inbetalningarna till garantiverksamheten översteg utbetalningarna med 3,7 miljarder kronor 2024.

I vissa fall kan riksdagen besluta att subventionera hela eller delar av avgiften för en viss garanti. När detta inträffar anvisar riksdagen normalt anslag för att betala avgiften. Under 2024 betalades 220 miljoner kronor ut i statliga subventioner för garantiverksamheten. Utfall om närmare 135 miljoner kronor belastade anslag för Europeiska investeringsbankens garantifond för stöd till företag och avsåg infrianden samt administrativa avgifter.

Statlig utlåning med kreditrisk

Statens utlåning till privatpersoner, företag och projekt, dvs. lån med kreditrisk, uppgick den 31 december 2024 till 297 miljarder kronor före reservering, vilket är en ökning med 13 miljarder kronor jämfört med föregående år. Av dessa finansierades 294 miljarder kronor via upplåning i Riksgäldskontoret och resterande 2 miljarder kronor via anslag.

Den dominerande posten var studielånen från Centrala studiestödsnämnden (CSN) på 289 miljarder kronor, vilket motsvarade 97 procent av statens utlåning med kreditrisk. CSN hade också beviljat hemutrustningslån till utländska medborgare bosatta i Sverige, främst flyktingar, på 677 miljoner kronor samt körkortslån, inklusive skuldsanering, om 143 miljoner kronor.

Riksgäldskontorets utlåning på 6,4 miljarder kronor gick främst till olika infrastrukturprojekt. Övriga myndigheter hade en utlåning som tillsammans uppgick till 0,8 miljarder kronor inom bistånd samt till paketreseföretag, småföretag, jordbruk, fiske m.fl.

Enligt grundläggande redovisningsregler ska lånefordringar skrivas ned till det värde som förväntas återbetalas. De myndigheter som har utlåning uppskattade reserveringarna för låneförlust till 28 miljarder kronor eller 9,4 procent av utlånat belopp. CSN:s utlåning stod för 27,5 miljarder kronor eller 99 procent av reserveringarna.

Analys av väsentliga risker i statens utlåning och utställda garantier

Regeringen har gett Riksgäldskontoret i uppdrag att, i samverkan med EKN, CSN, Sida, Boverket och övriga berörda myndigheter, göra en samlad riskanalys av statens garanti- och utlåningsportfölj, se förordningen (2007:1447) med instruktion för Riksgäldskontoret. Analysen omfattar dels den s.k. ordinarie portföljen med garantier och lån till företag och privatpersoner, dels insättningsgarantin. Riksgäldskontoret bedömer att risken är måttlig för stora förluster i den s.k. ordinarie portföljen. Det är samma risknivå som föregående år, medan risknivån höjdes från låg till måttlig året dessförinnan. Den höjda risknivån förklarades då främst av en ökad andel engagemang med hög eller mycket hög kreditrisk. Sedan föregående år bedöms förändringarna av kreditvärdigheten vara begränsade. Kriget i Ukraina och det försämrade säkerhetsläget i Europa innebär en ökad osäkerhet kring den makroekonomiska utvecklingen. Risken för stora förluster för insättningsgarantin bedöms ligga kvar på samma måttliga nivå som 2023.

Nationellt inflytande samt avgifter till och bidrag från EU

I årsredovisningen lämnar regeringen ett nationellt intygande om EU-medel som hanteras under delad förvaltning mellan Europeiska kommissionen och Sverige. Intygandet för 2024 innehåller den årliga räkenskapssammanställningen över medel mottagna från EU:s budget samt en redogörelse för hur dessa medel har fördelats på olika åtgärder.

Regeringens intygande syftar till att tillförsäkra riksdagen insyn i hur Sverige fullgör sitt förvaltningsansvar och hur tilldelade EU-medel används. Samtidigt ställer intygandet krav på den interna styrningen och kontrollen hos de myndigheter som ansvarar för att förvalta medlen. Regeringens övergripande ambition är att säkerställa ett ändamålsenligt och effektivt förvaltnings- och kontrollsystem kring EU-medlen för att med rimlig säkerhet garantera de underliggande transaktionernas laglighet och korrekthet. Regeringens intygande grundar sig på ansvariga myndigheters intyganden och bedömningar i fråga om hanteringen av EU-medel, Riksrevisionens uttalande från granskningen av myndigheternas räkenskaper och deras interna styrning och kontroll samt Ekonomistyrningsverkets revisionsutlåtanden.

Regeringen intygat att sammanställningen av EU-räkenskaperna, omfattande resultat- och balansräkning samt en kassamässig redovisning, har upprättats enligt god redovisningssed. Regeringen bedömer också att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande och att det finns ett ramverk för staten som syftar till att säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll av EU-medlen.

Riksrevisionens redogörelse

Riksrevisionen ska enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. granska årsredovisningen för staten. Granskningen ska enligt 5 § andra stycket samma lag avslutas med en revisionsberättelse. Riksrevisionen lämnar

sin revisionsberättelse om Årsredovisning för staten 2024 i redogörelse 2024/25:RR4.

Revisionsberättelsen

Enligt Riksrevisionen har regeringen i alla väsentliga avseenden upprättat de finansiella delarna av årsredovisningen för staten 2024 i enlighet med 10 kap. 5–10 §§ budgetlagen. Vidare är det Riksrevisionens uppfattning att regeringen lämnat information utöver de finansiella delarna enligt 10 kap. 5–10 §§ budgetlagen som är förenlig med årsredovisningens finansiella delar. Riksrevisionen anser att de revisionsbevis som myndigheten fått är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för Riksrevisionens uttalanden.

Riksrevisionen konstaterar att årsredovisningen har upprättats enligt kraven i budgetlagen. Jämfört med andra regelverk såsom förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ger budgetlagen en större frihet för regeringen att bestämma vad som ska ingå i årsredovisningen och vilka redovisningsprinciper som ska tillämpas.

Av revisionsberättelsen framgår att Riksrevisionens uttalande inte omfattar regeringens redogörelse för det finansiella sparandet eller uppföljningen av överskottsmålet. Enligt Riksrevisionen innehåller regeringens redovisning ett antal mycket komplexa parametrar och bygger delvis på uppskattningar och bedömningar. Information som till stor del bygger på uppskattningar och bedömningar är behäftad med olika grader av osäkerhet och är enligt Riksrevisionen inte möjlig att verifiera med tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis. Därutöver kommer en stor del av de underliggande uppgifterna från tredje part, såsom kommuner och regioner, som inte är föremål för Riksrevisionens granskning.

Tidigare riksdagsbehandling av riksrevisorns årliga rapporter

Utskottet har vid sin behandling av riksrevisorns årliga rapporter ofta lyft fram att de fyller en viktig funktion och ger goda förutsättningar för riksdagen att diskutera de viktigaste iakttagelserna från revisionen under det senaste året (t.ex. bet. 2023/24:FiU9). Utskottet har bl.a. uppmärksammat att vissa iakttagelser återkommer år från år och noterat att det fortfarande förekommer brister och otidigheter i styrningen av avgiftsfinansierad verksamhet. När det gäller avgiftsfinansierad verksamhet har utskottet konstaterat att det finns lika goda skäl för regeringen att noga styra och följa upp den verksamheten som det finns att styra de anslagsfinansierade verksamheterna.

Kompletterande information

Den 6 maj 2025 lämnade Riksrevisionen rapporten Avgiftsbelagda tjänster – risk för ineffektivitet när myndigheter bestämmer och disponerar avgifterna (RiR 2025:9) till riksdagen. Regeringens skrivelse med anledning av rapporten

kommer att lämnas till riksdagen senast den 6 november 2025 och behandlas av riksdagen under nästa riksmöte.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tagit del av årsredovisningen för staten 2024. Utskottet vill inledningsvis framhålla vikten av att kunna följa upp och kontrollera hur riksdagens beslut om statens budget har genomförts. Informationen i årsredovisningen för staten är av stort värde för detta ändamål och understryker årsredovisningens vikt som ett komplement till budgetpropositionen. Utskottet anser vidare att transparens och tydlighet är centralt för ett högt förtroende för finanspolitiken och därmed också för årsredovisningen för staten.

Utskottet har även tagit del av Riksrevisionens granskning av årsredovisningen. Utskottet konstaterar att regeringen enligt Riksrevisionen har upprättat de finansiella delarna enligt budgetlagen. Utskottet konstaterar vidare att Riksrevisionen anser att den information som regeringen lämnar utöver det är förenlig med de finansiella delarna.

Utskottet konstaterar att den offentliga sektorns finansiella sparande uppgick till –1,5 procent av BNP 2024. Jämfört med prognosen i budgetpropositionen för 2024 blev det finansiella sparandet ca 52 miljarder kronor lägre än beräknat. Utskottet konstaterar att inkomsterna från skatter sammantaget blev högre än förväntat. Det rör i första hand kapitalskatt, medan inkomsterna från mervärdesskatt i stället överskattades.

Under 2024 fattade riksdagen, vid sidan av besluten om de ordinarie vår- och höständringsbudgetarna, beslut om extra ändringar i statens budget vid fyra tillfällen.

Utskottet konstaterar att utfallet för utgifterna i statens budget blev 3,5 procent högre än vad som anvisades i den ursprungliga budgeten och 1,6 procent lägre än vad som totalt anvisades. Utfallet för inkomsterna blev knappt 52 miljarder kronor lägre än beräknat.

Enligt utskottet har regeringen i Årsredovisning för staten 2024 förklarat väsentliga skillnader mellan budgeterade belopp och utfallet, i enlighet med 10 kap. 6 § budgetlagen. Utskottet noterar dock att revisionen av myndigheternas årsredovisningar 2024 resulterat i att 25 myndigheter fått revisionsberättelser med reservation. Bland reservationerna avsåg 19 identifierade fel inom avgiftsfinansierad verksamhet. Utskottet kan konstatera att Riksrevisionen återkommande funnit brister och otydligheter i styrningen av den avgiftsfinansierade verksamheten, vilket utskottet också tidigare haft synpunkter på (bet. 2023/24:FiU9). Enligt utskottet finns det lika goda skäl att noga styra och följa upp den verksamheten som det finns att styra de anslagsfinansierade verksamheterna. Avslutningsvis konstaterar utskottet att regeringens skrivelse med anledning av Riksrevisionens rapport om avgiftsbelagda tjänster (RiR 2025:9) kommer att lämnas till riksdagen senast

den 6 november 2025 och behandlas av riksdagen under nästa riksmöte och att utskottet då kommer att återkomma i frågan.

Mot bakgrund av det som anføres ovan föreslår utskottet att riksdagen lägger regeringens skrivelse och Riksrevisionens redogörelse till handlingarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelse 2024/25:101

Regeringens skrivelse 2024/25:101 Årsredovisning för staten 2024.

Redogörelse 2024/25:RR4

Redogörelse 2024/25:RR4 Riksrevisionens redogörelse för granskningen av Årsredovisning för staten 2024.